

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „ПЕТКО РАЧОВ СЛАВЕЙКОВ“ – ГРАД ДОБРИЧ

Добрич 9300

ул. „Ангел Кънчев“ № 2

тел./ факс 058 60 44 33

e-mail: prslaveikov@abv.bg

УТВЪРЖДАВАМ:

/ ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ /

ДИРЕКТОР
НА СУ „П. Р. СЛАВЕЙКОВ“
ГРАД ДОБРИЧ

ПРОГРАМА

ЗА ПРЕВЕНЦИЯ

НА РАННОТО НАПУСКАНЕ

НА УЧИЛИЩЕ

Настоящата Програма е приета на заседание на Педагогическия съвет
Протокол № 11/09.09.2022 г. и е утвърдена със заповед № РД-04-756/09.09.2022
г. на директора на училището.

Преждевременното напускане на училище е явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за реализация в живота и на пазара на труда и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и младите хора.

Училищната програма за превенция на отпадането на ученици е разработена в съответствие с рамкови европейски и национални документи и определените приоритети за развитие в сферата на основното и средното образование. Програмата е изработена в контекста на Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване, на предложената от Европейската Комисия „Стратегия за интелигентен устойчив растеж „Европа 2020” и на препоръките, направени във връзка с тях.

Необходимост от училищна програма:

- Необходимост от въвеждане на система в дейностите по превенция на отпадането.
- Необходимост от готовност за посрещане на нови предизвикателства, свързани с предпоставки за отпадане на ученици / социални и икономически фактори, процеси на миграция, смяна на местопребиваването, пандемична обстановка и др.

Цели на програмата:

СТРАТЕГИЧЕСКА

Осигуряване на равен достъп и подкрепа за развитие и приобщаване в системата на предучилищното и училищното образование на децата и младежите като предпоставка за равноправно социално-икономическо включване и пълноценна личностна реализация и участие в развитието на местните общности и страната.

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

1. Разработване, изпълнение и мониторинг на цялостна и интегрирана политика за повишаване на обхвата в образователната система въз основа на междусекторно сътрудничество при ясно разпределение на отговорностите и взаимодействие между различните равнища на управление.
2. Идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях.

3. Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование.
4. Увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите и стимулите за включване в образование и обучение.
5. Изграждане на широко публично доверие и подкрепа за политиките за превенция и намаляване на преждевременното напускане на училище.

Политики и ключови мерки за предотвратяване на преждевременното напускане на училище:

Постигането на стратегическата и оперативните цели на стратегията се осъществява чрез:

1. Превенция, която цели предотвратяване на възникването на предпоставки за преждеременно напускане на училище, както и ограничаване на условията, които го благоприятстват. Политиките и мерките за превенция са насочени от образованието и грижите в ранна детска възраст до завършване на средното образование.
2. Интервенция, която цели създаването на условия за ограничаване на преждевременното напускане при отчитане на конкретните заплахи на равнището на отделните лица, следвайки принципа за решаване на проблемите на най-ниско равнище.
3. Компенсиране, което има за цел да подпомогне преждеременно напусналите училище отново да се включат в образованието, като им бъдат предложени разнообразни и достъпни форми за завръщане в системата на образование и обучение и/или придобиване на квалификация.

Анализ на причините и набелязване на мерки за превенция на ранното напускане на училище

I. Анализ на причините.

Съществува тенденция за увеличаване броя на отсъствията на учениците през последните години в национален мащаб.

Като **основни причини за отсъствията** и отпадане от училище на българските ученици се открояват – намаляване на жизненият стандарт на населението, разширяване на бедността, повишаване на безработицата, социална изолация на малцинствата, слаб успех, лоша дисциплина по време на учебните часове.

- Сложността на учебното съдържание демотивира учениците и е причина за отпадане от училище. Учениците, които трудно се справят с материала постепенно губят интерес към учебния процес, което води до безпричинни отсъствия от училище.
- Липсата на мотивация и перспектива, стеснителността и агресията са причина за големия брой отсъствия.
- Икономически причини са водеща предпоставка за миграционния поток на учениците в страната и чужбина.
- Закъснения и отсъствия на ученици от отдалечените квартали на града.
- При семейства в риск, разведени родители и лоши битови условия са причина за занижения контрол от страна на родителите и водят до отпадане на учениците от училище.
- Отрицателното въздействие на средата често е причина за къснения и отсъствия.
- Учениците от социално слаби семейства особено от горен курс, са принудени да работят и то не само през летните месеци и ваканциите. Това също води до голям брой отсъствия.
- Учениците от XII клас обикновено през II учебен срок поставят акцент в подготовката си върху матуритетните предмети и игнорират останалите. Някои от тях се включват в курсове и уроци за подготовка за кандидатстудентски изпити, което също води до натрупване на отсъствия. Този проблем се забелязва от години не само в нашето училище, но и в национален мащаб.
- Здравословни причини принуждават учениците да отсъстват продължително от училище.
- Ценностите на различните социални групи и етнически общности са предпоставка за ранното напускане на училището.

II. Мерки за превенция на ранното напускане на училището.

През изминалите години педагогическият екип на СУ „П. Р. Славейков” – гр. Добрич има за **цел** създаване на подкрепяща среда за учениците в училище с **подцели**:

- Изграждане на мотивация за посещение на училище и участие в живота на училищната общност.
- Създаване на положителни нагласи към учебния процес.

Мерки:

- Ранно идентифициране на децата в риск чрез проучване на потребностите и интересите на учениците;
- Прилагане на нови подходи в работата за по-голямо ангажиране на родителите;
- Действено ученическо самоуправление;
- Ефективно включване на училищните и ресурсите на местната общност при реализиране на дейностите за превенция на отпадането от училище;
- Установяване на ефективен диалог училище – външни институции, имащи отношение към проблема
- Обучение на педагогическия екип да идентифицира и решава социалните, образователните, поведенческите и други проблеми, които поставят децата в риск да отпаднат от училище;
- Разработване и прилагане на обучителни, извънкласни и извънучилищни програми за мотивиране и задържане на учениците, консултиране, професионално ориентиране и чрез активна работа със семейството;
- Поддържане на база данни, индивидуално портфолио, индивидуални програми за всяко застрашено дете;
- Периодична оценка и актуализиране на мерките;
- Разширяване на връзките с извънучилищните институции;
- Планиране на дейности в плана на класния ръководител, насочени към идентифициране на ученици в риск и индивидуалното им консултиране;
- Инициативи за подпомагане на ученици в риск от техни съученици.

III. Мерки за привличане вниманието на ученика в училище, повишаване мотивацията му за учене и за намаляване броя на отсъствията.

ЦЕЛ: Да се засили интереса на учениците към учебния процес.

- Разработване и реализиране на мерки за проследяване на преместването и отсъствията на учениците /ежемесечни справки, писма/;
- Инициране на информационна кампания за намаляване на риска от преждевременно напускане на училище чрез изработване на табла и брошури;

- Повишаване интереса на учениците към работата в екип чрез участие в училищни кампании. Отбелязване на: Световния ден на водата, Деня на Земята, Състезания, Ден на самоуправлението, ХИВ-кампания и др.;
- Развитие на заниманията по интереси. Заниманията по интереси имат доказан ефект като средство за повишаване удовлетвореността на учениците от живота в училището и ограничаване на преждевременното му напускане. Те осмислят свободното време на учениците чрез изява в предпочитана дейност, приобщават и мотивират, включително ученици с идентифицирани потребности от специфична подкрепа, и ученици в риск от отпадане и/или с прояви на агресия и/или насилие. Тези занимания повишават мотивацията за участие в образователния процес и допринасят за развиване на знания, умения и компетентности. Проектите помагат да се отговори на нуждите на учениците извън учебното време, така че те да бъдат стимулирани да участват в учебния процес.
- Планиране и осъществяване на контрол за редовно вписване на отсъствията на учениците в ЗУД и подаване на данните към Регистъра за движение на учениците;
- Планиране и осъществяване на контрол върху спазването на задълженията на класните ръководители - анализ и оценяване на рисковите прояви на ученици – ученици със слаб успех, лоша дисциплина, отсъствия, набелязани мерки от кл.р-ли
- Изготвяне на регистър на ученици, застрашени от отпадане и мерки за работа с тях:
  - изготвяне на списък.
  - изготвяне на карта за всеки ученик.
- Работа по Национални програми и проекти като мярка за осигуряване на качествено образование и превенция на отпадащите ученици;
- Организиране на извънкласни и извънучилищни дейности;
- Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на училище;
- По-голяма атрактивност на преподавания материал чрез електронни уроци, интерактивни методи, онагледяване, практическа насоченост
- Планиране и реализиране на обучение, ориентирано към потребностите на всеки ученик - личностно ориентиран подход;
- Анализирание на резултатите от обучението по отделните учебни предмети спрямо очакваните резултати;
- Анализ на движението на учениците и причини за напускането им;

- Утвърждаване ролята на ученическия съвет и ученическите активи по класове;
- Създаване на мобилни групи за домашни посещения на системно отсъстващи ученици;
- Провеждане на учителско – родителски срещи за подкрепа в борбата с отсъствията в отделни паралелки;
- Провеждане на общи тематични срещи с родители по проблемите на отговорността за възпитанието и образованието на децата и общите задължения на родителите;
- Създаване на условия за осъществяване на по-добър контакт на класния ръководител с родителите;
- Инициатива „Ден на отворените врати”, в който родителят може да присъства в учебния час.

IV. Мерки за превенция на напускането на училище в условията извънредна епидемична обстановка в училищата, причинена от COVID-19

Вирусът остави всички ученици извън училище във връхната точка на въведеното на 13.03.2020 г. извънредно положение. Комбинацията от оставането извън училище, свиването на икономиката и намаляването на доходите заради COVID-19 може да направи семействата и особено децата и учениците уязвими и да задълбочи изключването и неравенството.

В условията на епидемията от заболяването, причинено от коронавирус (COVID-19), особено важна е защитата на детските и учебните заведения и защитата на уязвимите групи, към които спадат и застрашените от отпадане от образователната система деца и ученици. Вероятното преминаване към обучение от разстояние в електронна среда може да постави семействата и техните деца на ръба на напускането на училище поради различни причини – финансова невъзможност да обезпечат технически ОРЕС и др.

1. Използване на училищната система за контрол на отсъствията, която следи за отсъствията на учениците във физическа и в електронна среда, и сравнение спрямо обичайните нива на отсъствие в училище.

2. Осигуряване на непрекъснатост на учебния процес в случай на преустановяване на присъствените учебни занятия.

- Прилагане на стратегия за он-лайн обучение;
- Усъвършенстване уменията на педагогическите специалисти за работа в електронна платформа за обучение чрез използване на възможностите на вътрешноинституционалната квалификация.

3. Прилагане на целево здравно обучение. Включване на теми, свързани с превенция и контрол на заболяването в ежедневните занятия и уроци.

4. Реагиране на нуждата от подкрепа за психичното здраве и психо-социална подкрепа. Установяване и оказване на подкрепа на ученици, проявяващи признаци на стрес. Насърчаване на децата да обсъждат въпросите и притесненията, които имат. Насочване на децата как да оказват подкрепа на съучениците си и да не допускат изолиране и тормоз.

V. План за действие

№	ДЕЙНОСТИ	ОТГОВОРНИК	СРОК
1.	Разработване и прилагане на мерки за намаляване на отсъствията на учениците	класни ръководители, педагогически съветници, учители, родители	постоянен
2.	Идентифициране на деца в риск от отпадане	класни ръководители, педагогически съветници	постоянен
3.	Индивидуална работа от страна на учители и класни ръководители със застрашени от отпадане ученици (в часовете за консултации)	учители, класни ръководители	постоянен
4.	Провеждане на разговори и индивидуални консултации с ученици от педагогическите съветници и класни ръководители		постоянен
5.	Екипна работа на учители по класове	учители	постоянен
6.	Осигуряване на ресурсно подпомагане на ученици със СОП	ресурсен учител, логопед, педагогически съветници	постоянен
7.	Стриктно отбелязване на отсъстващите ученици, коректно подаване в системата и системни текущи проверки от страна на ръководството на училището.	учители, ръководство	постоянен/ ежемесечно
8.	Организиране участието на учениците в извънкласни дейности и извънкласни клубове по интереси	учители	постоянен

9.	Своевременно информиране на родителите за отсъствията и успеха на учениците чрез електронния дневник	класни ръководители	постоянен
10.	Засилване обучението по гражданско и здравно образование чрез беседи, срещи и интерактивни дейности	класни ръководители	ежемесечно
11.	Своевременно уведомяване ДСП (Дирекция „Социално подпомагане“), отдел „Закрила на детето, районна администрация за ученици, допуснали повече от 5 неизвинени отсъствия	класни ръководители, педагогически съветници, зам.-директори	постоянен
12.	Регулярно провеждане на родителски срещи	класни ръководители	по график
13.	Популяризиране на добрите постижения на учениците на сайта на училището	учители, класни ръководители, зам.-директори, комисия по рекламната дейност	постоянен
14.	Активизиране на ученическото самоуправление чрез включване на повече ученици в проекти н а училището	учители, класни ръководители	постоянен
15.	Активна работана УКБППМН с проблемните деца с цел приобщаване към училищния живот и, при необходимост, съвместна работа с МКБППМН, ДСП, отдел „Закрила на детето“	УКБППМН, класни ръководители	постоянен